

Εκδήλωση

Στα πλαίσια του προγράμματος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG IIIA ΕΛΛΑΔΑ – ΚΥΠΡΟΣ 2000-2006 «Διακρατική Συνεργασία για την ανάπτυξη του Αλιευτικού Τουρισμού»

“Ο Αλιευτικός Τουρισμός στην Ε.Ε. και την Ελλάδα”

Αναγνόπουλος Νικόλαος
Βιολόγος - Ιχθυολόγος
Γενικός Διευθυντής

Άγιος Ευστράτιος, Σάββατο, 27 Σεπτεμβρίου 2008

Αλιευτικός Τουρισμός / Ιχθυοτουρισμός (1)

Ο Αλιευτικός Τουρισμός (στα Ιταλικά “pescaturismo”) συμπεριλαμβάνει τη διαδικασία επιβίβασης τουριστών/επισκεπτών σε κατάλληλα διαμορφωμένα αλιευτικά σκάφη, τα οποία έχουν ειδική άδεια για μεταφορά επιβατών για λόγους αναψυχής:

- Εκτέλεση της καθημερινής διαδικασίας αλιείας με παράλληλη επεξήγησή της στους επιβάτες
- Επιτρέπεται η ενεργός συμμετοχής των επισκεπτών στην όλη διαδικασία
- Ενημέρωση των τουριστών σχετικά με την αλιευτική δραστηριότητα και την αλιευτική παράδοση

Αλιευτικός Τουρισμός / Ιχθυοτουρισμός(2)

Ο ιχθυοτουρισμός (ittiturismo στα ιταλικά) αποτελεί μία περισσότερο ολοκληρωμένη προσέγγιση και είναι ουσιαστικά μία παράκτια μορφή αγροτουρισμού στο πλαίσιο του οποίου προσφέρονται:

- Υπηρεσίες διανυκτέρευσης και εστίασης στα σπίτια ψαράδων ή άλλες εγκαταστάσεις με «ψαράδικο στυλ»
- Επιτόπου δοκιμή και πώληση παραδοσιακών προϊόντων αλιείας
- Επαφή με την καθημερινή ζωή του ψαρά και συμμετοχή σε διάφορες δραστηριότητες που σχετίζονται με την αλιεία

Ο **ιχθυοτουρισμός** αφορά περισσότερο στην επαφή του επισκέπτη με τη ζωή του ψαρά, την οικογένειά του, την τοπική κοινωνία, τις παραδόσεις και την ιστορία του τόπου

Έθνη και **Έθιμα** μιας κοινωνικής ομάδας, η οποία δραστηριοποιείται επαγγελματικά με ένα από τα αρχαιότερα επαγγέλματα – **την αλιεία**

Ο αλιευτικός τουρισμός στην Ε.Ε.

➤ Ο αλιευτικός τουρισμός έχει αναπτυχθεί σημαντικά σε αρκετές χώρες, τα τελευταία χρόνια. Τρεις χώρες της ΕΕ όμως έχουν αναπτύξει τον τομέα αυτό με ένα τρόπο που θα μπορούσε να αποτελέσει μια γερή βάση πάνω στην οποία θα μπορούσαν να αναπτυχθούν παρόμοιες δραστηριότητες στην Ελλάδα. Οι χώρες αυτές είναι η Ιταλία, η Ιρλανδία και η Γαλλία.

Ο αλιευτικός τουρισμός στην Ιταλία

- Η Ιταλία έχει πολύ στενή σχέση με τη θάλασσα καθώς έχει 7.600 χλμ. ακτών και πολλά εσωτερικά ύδατα (λίμνες και ποτάμια). Υπάρχουν περισσότερα από 16.000 αλιευτικά σκάφη, τα περισσότερα των οποίων είναι παράκτια και μικρά, που πλήττονται από τα μειωμένα αλιευτικά αποθέματα και τους περιορισμούς της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής της Ε.Ε. Η συνεχώς αυξανόμενη ανεργία, οδήγησε στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών απασχόλησης (επαγγελματική διαφοροποίηση) και ιδιαίτερα στις δραστηριότητες αλιευτικού τουρισμού.
- Εκτός από την αθλητική αλιεία μεγάλων πελαγικών ειδών όπως ο ξιφίας και ο τόνος, ο αλιευτικός τουρισμός στην Ιταλία αναπτύχθηκε τα τελευταία χρόνια, συνδυάζοντας την παρουσίαση αλιευτικών δραστηριοτήτων με τη συμμετοχή των τουριστών. Οι Ιταλοί προχώρησαν ένα βήμα παραπάνω αναπτύσσοντας τον ιχθυοτουρισμό που είναι μια μορφή αγροτουρισμού που ασκείται σε παράκτιες περιοχές με έμφαση σε παραδόσεις και έθιμα που σχετίζονται με την αλιεία.

Ο αλιευτικός τουρισμός στην Ιταλία

➤ Ο αλιευτικός τουρισμός δεν αναπτύχθηκε μόνο κοντά στη θάλασσα, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας, σε κοινότητες όπου διεξάγεται αλιεία εσωτερικών υδάτων, όπως σε λιμνοθάλασσες, λίμνες και ποτάμια. Υπάρχουν μεγάλες εθνικές ομοσπονδίες όπως η FIPS (Ιταλική Ομοσπονδία Αθλητικής Αλιείας) και η KONI (Ιταλική Ολυμπιακή Επιτροπή), που οργανώνουν κατά καιρούς αθλητικούς αγώνες αλιείας σε όλη την Ιταλία. Ενδεικτικά αναφέρονται η λίμνη του Garda, του Como και η Lago Maggiore.

Ο **Pescaturismo** διεξάγεται στις περισσότερες ακτές της Ιταλίας τόσο από μεμονωμένους ψαράδες όσο και κυρίως από ομοσπονδίες ψαράδων, βάσει συγκεκριμένων κατευθύνσεων που αφορούν τα εξής χαρακτηριστικά:

- ✓ Γενικά χαρακτηριστικά
- ✓ Γεωγραφικό Φάσμα
- ✓ Εποχές και ώρες
- ✓ Συμμετοχή
- ✓ Οργανωτές

Η **Legga Pesca** (μία από τις μεγαλύτερες συνομοσπονδίες επαγγελματιών ψαράδων στην Ιταλία) είναι πρωτοπόρος στον αλιευτικό τουρισμό πολλά χρόνια τώρα. Παράλληλα και άλλες συνομοσπονδίες εκτελούν αλιευτικό τουρισμό, όπως η **AGCI Pesca**, η **Federcoopescas**, η **Uncipescas**, η **CIRSPE**) και σήμερα λόγω του ισχυρού νομοθετικού πλαισίου, οι ψαράδες έχουν σημαντικό κέρδος από αυτή τη δραστηριότητα

Ο αλιευτικός τουρισμός στην Ιταλία

➤ Η Ιταλία συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί πρωτοπόρα σε θέματα αλιευτικού τουρισμού. Εκτός από την προώθηση αυτού του τύπου τουρισμού στο πιθανό κοινό – στόχος και στους ίδιους τους ψαράδες, έχει προχωρήσει στην προσαρμογή του νομοθετικού της πλαισίου για να στηρίξει τους ψαράδες στην ανάπτυξη της δραστηριότητας αυτής.

Ο αλιευτικός τουρισμός στην Ιρλανδία

➤ Η Ιρλανδία προσφέρει στον ερασιτέχνη ψαρά, λόγω του ιδιαίτερου πλούτου των παράκτιων περιοχών και των υδάτων της, μία πληθώρα αλιευτικών δραστηριοτήτων, περισσότερο ή λιγότερο οργανωμένων, οι οποίες συνεχώς αναπτύσσονται.

➤ Υπάρχουν πολλοί οργανισμοί που ναυλώνουν μικρά σκάφη σε ερασιτέχνες ψαράδες που εκτός από αλιευτικές εκδρομές για να θαυμάσουν τα αξιοθέατα μπορεί να τα χρησιμοποιήσουν για αλιεία σε εσωτερικά ύδατα, αλιεία ανοικτής θάλασσας (ψάρεμα σε μεγάλα βάθη) και αλιεία σε ναυάγια. Η αλιεία για λόγους αναψυχής επιτρέπεται ακόμα και από τις ακτές (με πετονιά από την ακτή) και σε εσωτερικά ύδατα χρησιμοποιώντας καλάμια ψαρέματος.

Ο αλιευτικός τουρισμός στην Ιρλανδία

➤ Οι φορείς που διοργανώνουν δραστηριότητες με σκάφος είναι κυρίως επαγγελματίες skippers που παρέχουν υπηρεσίες ναύλωσης σκαφών σε συνδυασμό με το ψάρεμα.

Διάφορα είδη αθλητικής-ερασιτεχνικής αλιείας στην Ιρλανδία

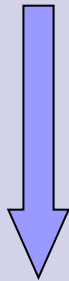
Ο αλιευτικός τουρισμός στην Ιρλανδία

➤ Στην Ιρλανδία υπάρχει επίσης μια ένωση 21 ειδικευμένων κέντρων ψυχαγωγικής αλιείας που ονομάζονται «Μεγάλοι Οίκοι Αλιείας της Ιρλανδίας» και προσφέρουν ολοκληρωμένες θεματικές διακοπές με παραμονή και αθλητικές δραστηριότητες, όπως αλιευτικούς αγώνες. Οι τουρίστες πληρώνουν ένα ποσό για να ψαρέψουν ή να ναυλώνουν ένα αλιευτικό σκάφος. Το ύψος της αμοιβής ποικίλλει ανάλογα με την εποχή (υψηλή η χαμηλή τουριστική περίοδος). Οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι υψηλού επιπέδου και παρέχονται από επαγγελματίες στην τουριστική διαχείριση. Επιπλέον, δίνονται στους τουρίστες πληροφορίες σχετικά με θέματα που αφορούν στον τοπικό πολιτισμό και παραδόσεις σχετικά με την αλιεία, καθώς και χάρτες και πληροφοριακό υλικό.

Ο αλιευτικός τουρισμός στη Γαλλία

➤ Η θαλάσσια αλιεία αναψυχής στη Γαλλία είναι μία δραστηριότητα ατομική και ελάχιστα οργανωμένη, χωρίς συγκεκριμένο νομικό πλαίσιο, η οποία ασκείται από ένα εκατομμύριο περίπου μεμονωμένους ερασιτέχνες ψαράδες.

Περιορισμένες είναι οι προσπάθειες για οργανωμένη θαλάσσια αλιεία αναψυχής από:

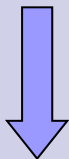
Οργανώσεις που προσφέρουν υπηρεσίες ναύλωσης σκαφών αναψυχής

Γαλλική Ομοσπονδία για την Αγωνιστική Θαλάσσια Αλιεία

Ο αλιευτικός τουρισμός στη Γαλλία

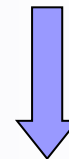
➤ Στο πλαίσιο της ναύλωσης σκαφών για εκδρομές στη θάλασσα ο ερασιτέχνης ψαράς μπορεί εναλλακτικά:

Να συμμετέχει σε εκδρομή μερικών ωρών με σκάφος αναψυχής με κύρια δραστηριότητα το ψάρεμα

Να ναυλώσει σκάφος αναψυχής με ή χωρίς skipper για την αλιεία πελαγίσιων ειδών, όπως τόνου και ξιφία

Να συμμετέχει σε αγώνες αθλητικής αλιείας

➤ Τέτοιες δραστηριότητες διεξάγονται στη Μεσόγειο (Cassis, Cap d'Agde), αλλά και στη Βρετάνη (Quiberon, Carnac, Granville και Le Croisic), όπου υπάρχει μεγάλη αλιευτική παράδοση

Ο αλιευτικός τουρισμός στη Γαλλία

Όσον αφορά στα εσωτερικά ύδατα αξίζει να σημειωθούν τα εξής:

- Πολύ δημοφιλής η αλιεία σε εσωτερικά ύδατα
- Περιορισμένη η προσφορά οργανωμένων διακοπών με αντικείμενο το ψάρεμα
- Τα τελευταία χρόνια έχουν ξεκινήσει πρωτοβουλίες ολοκληρωμένων διακοπών με θεματικό πλαίσιο τη φύση, το κυνήγι ή το ψάρεμα

Ο αλιευτικός τουρισμός στη Γαλλία

Γενικά συμπεράσματα:

- Περιορισμένη συμμετοχή των ψαράδων σε δραστηριότητες αλιευτικού τουρισμού σε αντίθεση με υδατοκαλλιεργητές, λόγω παραγόντων όπως:
 - Ένας σημαντικός αριθμός ψαράδων δεν είναι ιδιοκτήτες των σκαφών που χρησιμοποιούν και επιπλέον το γεγονός ότι πολλοί εργάζονται σε μεγάλα αλιευτικά σκάφη που δεν είναι κατάλληλα για τουριστικές δραστηριότητες.
 - Η πολυπλοκότητα και ακαταλληλότητα της γαλλικής νομοθεσίας ειδικά σε θέματα μεταφοράς τουριστών, εκφόρτωσης και εμπορίας αλιευμάτων από σκάφη αναψυχής, αλλά και θέματα ασφάλειας.
- Μικρή - αλλά υπαρκτή - η προσφορά οργανωμένων διακοπών με αντικείμενο το ψάρεμα στα εσωτερικά ύδατα.

Η κατάσταση στην Ελλάδα

- ✓ Ο αλιευτικός τουρισμός αποτελεί σχετικά καινούρια έννοια για την Ελληνική πραγματικότητα.
- ✓ Από το 2000 έχουν γίνει μερικές προσπάθειες ανάπτυξης αλιευτικού τουρισμού με κυριότερη αυτή στη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου.
- ✓ Μέχρι στιγμής τέσσερα μόνο προγράμματα προσπαθούν για την ανάπτυξη αυτής της δραστηριότητας στην Ελλάδα και κάποια άλλα που προσπάθησαν να βρουν εναλλακτικούς τρόπους απασχόλησης των ψαράδων.

Η κατάσταση στην Ελλάδα-Προγράμματα αλιευτικού τουρισμού στην Ελλάδα

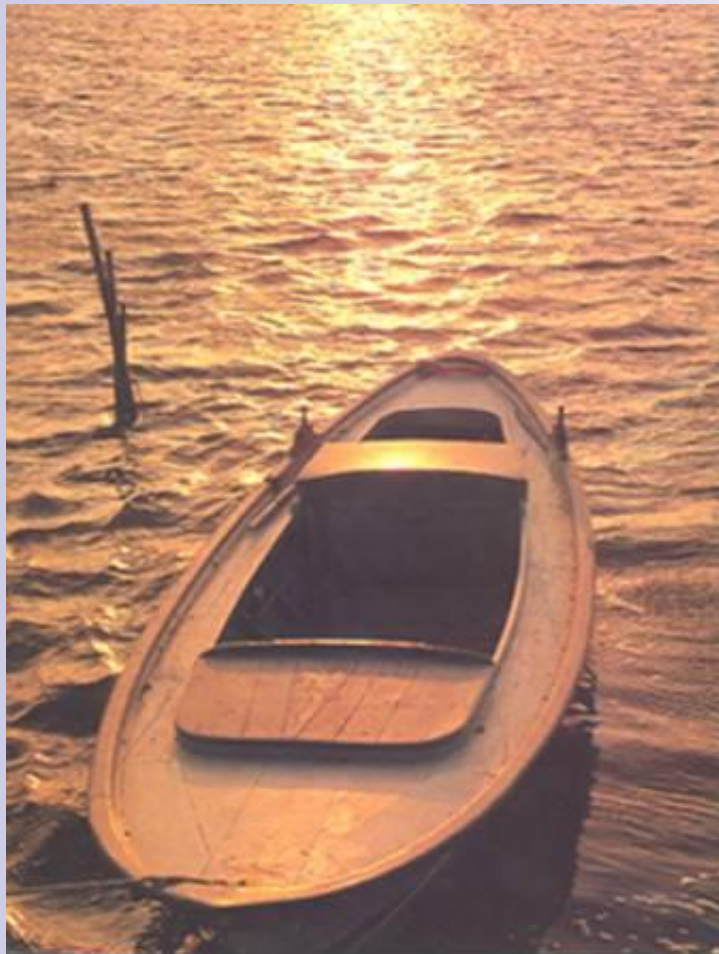
- ✓ «Αλιευτικός τουρισμός και Ιχθυοτουρισμός: Σχεδιασμός συνδυαστικών στρατηγικών της αγοράς, για τη βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και της τουριστικής ζήτησης» με το ακρωνύμιο «Αλιευτικός τουρισμός» το οποίο διεξάγεται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG III Δέσμη Β, πρόγραμμα ARCHIMED.
- ✓ «Πιλοτική εφαρμογή αλιευτικού τουρισμού για την ανάδειξη της αλιευτικής και υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας και παράδοσης» του Μέτρου 4.6 του Ε.Π.Α.Λ. 2007-2013.
- ✓ «Διακρατική Συνεργασία για την ανάπτυξη του αλιευτικού τουρισμού» στα πλαίσια του INTERREG III Α Ελλάδα – Κύπρος 2000-2006 (παρόν πρόγραμμα).
- ✓ Πρόγραμμα με το ακρωνύμιο THON.DOC στα πλαίσια του INTERREG III Α, MEDOCC

Η κατάσταση στην Ελλάδα – Η περίπτωση της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου

- ✓ Βασική ιδέα είναι η εφαρμογή του αλιευτικού τουρισμού σε μία εξαρτώμενη από την αλιεία περιοχή
- ✓ Κύριες επιδιώξεις: Διασκέδαση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση κατοίκων και τουριστών για την προστασία του φυσικού κοινωνικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, μέσα από την επαφή τους και συμμετοχή σε παραδοσιακές αλιευτικές δραστηριότητες
- ✓ Στόχος επίσης η ενεργή συμμετοχή των ψαράδων με τη φιλοξενία τουριστών, την επιβίβαση στα σκάφη τους, την επίδειξη της δουλειάς τους, και την ενημέρωση για το θαλάσσιο περιβάλλον

Η κατάσταση στην Ελλάδα – Η περίπτωση της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου

Το τυπικό ημερήσιο πρόγραμμα περιελάμβανε τα εξής:

- ✓ Περιήγηση (και πληροφόρηση)
 - ✓ Στη λιμνοθάλασσα και επαφή με την παραδοσιακή τέχνη που βασίζεται στην αλιευτική δραστηριότητα
 - ✓ Στις περιοχές ιδιαίτερης οικολογικής σημασίας (για παρατήρηση πουλιών, περπάτημα κλπ)
 - ✓ Στις αλυκές
 - ✓ Στα τοπικά μνημεία
- ✓ Επιβίβαση στα αλιευτικά σκάφη και επαφή με την καθεαυτού αλιευτική δραστηριότητα
- ✓ Παροχή γεύματος αποτελούμενου από ψάρια και θαλασσινά μαγειρεμένα με παραδοσιακό τρόπο

Η κατάσταση στην Ελλάδα – Η περίπτωση της λιμνοθάλασσας Μεσολογίου

- ✓ Τα αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά δεδομένου ότι:
1. Η πλειοψηφία των επισκεπτών έμειναν απόλυτα ευχαριστημένοι από τη διαδικασία πληροφόρησης για την περιοχή, τη συνεργασία με τους ψαράδες, τη συμμετοχή τους στις αλιευτικές δραστηριότητες, αλλά και την επαφή τους με την τοπική παραδοσιακή κουζίνα
 2. Ήδη ένα ποσοστό 13% των επισκεπτών συμμετείχε και δεύτερη φορά σε εκδρομή αλιευτικού τουρισμού στη λιμνοθάλασσα

Η κατάσταση στην Ελλάδα – Κύρια εμπόδια

- Παντελής έλλειψη συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου
- Περίπλοκο νομοθετικό πλαίσιο για την αλιεία
- Έλλειψη πρωτοβουλιών από την πολιτεία, αλλά και τους επαγγελματίες ψαράδες
- Ο αλιευτικός κλάδος πλήττεται από τη μείωση των ιχθυαποθεμάτων και την Κοινή Αλιευτική Πολιτική. Πολλοί ψαράδες επιλέγουν να αλλάξουν επάγγελμα, παρά να το διαφοροποιήσουν

Η κατάσταση στην Ελλάδα – Η σύνθεση του Αλιευτικού Τομέα

- Θαλάσσια αλιεία (90% μικρή παράκτια αλιεία)
- 18.000 επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη (<12 μέτρα) ποσοστό περισσότερο από 90% του συνολικού στόλου
- Περισσότερα από 40.000 άτομα απασχολούνται στον Τομέα και οι περισσότεροι από αυτούς είναι επαγγελματίες ψαράδες
- 5,1% της συνολικής αγροτικής απασχόλησης
- 1,5% της συνολική εθνικής απασχόλησης
- Υπάρχουν περιοχές που εξαρτώνται κατά 40% από την αλιεία (κυρίως νησιά, αλλά και περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας)

Η κατάσταση στην Ελλάδα – Αρνητικές συσχετίσεις μεταξύ του τουρισμού και της αλιείας

Προβλήματα

- Πολλοί ερασιτέχνες ψαράδες δρουν ανταγωνιστικά με τους επαγγελματίες ψαράδες
- Η τουριστική βιομηχανία απασχολεί εποχικά ψαράδες (νέους ή έμπειρους)
- Κοινή χρήση λιμενικών υποδομών από τουριστικά / ερασιτεχνικά σκάφη και επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη
- Χρήση θαλάσσιων περιοχών για τουριστικούς σκοπούς αντί της χρήσης των ως αλιευτικά πεδία από τους ψαράδες
- Αρνητική στάση της τουριστικής βιομηχανίας απέναντι στις μονάδες υδατοκαλλιέργειας
- Η θαλάσσια ρύπανση που προέρχεται από τις τουριστικές υποδομές λειτουργεί αρνητικά για την άσκηση της επαγγελματικής αλιείας
- Οικονομική κυριαρχία της τουριστικής βιομηχανίας
- Μεμονωμένες προσπάθειες σύνδεσης του τουρισμού με την αλιεία

Η κατάσταση στην Ελλάδα – Θετικές συσχετίσεις μεταξύ του τουρισμού και της αλιείας

Δυνατά σημεία

- Ο τουρισμός ενισχύει τις τοπικές οικονομίες
- Ο τουρισμός ενισχύει νέες μορφές απασχόλησης
- Ο τουρισμός συγκρατεί την τοπική πληθυσμιακή μείωση
- Ο τουρισμός βελτιώνει τις λιμενικές υποδομές
- Ο τουρισμός βελτιώνει τη σύνδεση με απομακρυσμένες περιοχές (ακριτικά νησιά)
- Ο τουρισμός βελτιώνει μακροπρόθεσμα το αλιευτικό εισόδημα (διάθεση αλιευμάτων ή μεταφορά τουριστών)

Τρόποι ανάπτυξης βιώσιμου αλιευτικού τουρισμού

- Δημιουργία συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου για τον αλιευτικό τουρισμό και ιχθυοτουρισμό
- Κατηγοριοποίηση των περιοχών σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια (ακαθάριστο αλιευτικό και τουριστικό προϊόν, αριθμός ψαράδων, αλιευτικά σκάφη, ηλικία κι μέγεθος των σκαφών)
- Ίδρυση Οργανισμού υπεύθυνου για όλες τις δραστηριότητες αλιευτικού τουρισμού (εξαρτώμενου από το Υπ. Τουρισμού ή/και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)
- Σεβασμός στις περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές
- Παροχή κινήτρων στους ψαράδες για την διαφοροποίηση του επαγγέλματός τους (θετικό αποτέλεσμα στη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας και επαγωγικά στη πίεση των ιχθυαποθεμάτων)
- Επαγγελματική κατάρτιση – επιμόρφωση των ψαράδων
- Συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων (ψαράδες, δημόσιες υπηρεσίες, λιμενικές αρχές, τουριστικοί πράκτορες, τοπική κοινωνία)

***Σας ευχαριστώ
για την προσοχή σας***